

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXVIII.)

A TS. ÉS KIR. FELSÉG' REGTELMÉVEL

Indult BÉTSBŐL Kedden io. Majusbann. 1796.

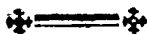
B é t s.

Az Olofz országi Ts. Királyi fegyveres seregek' fekvéséről az Udvari Hír-adásból most ezeket olvasuk : —

„Április' 27-dikénn olyan fordulást tett seregeinknek fronttya, hogy az ő hadi lineája Nizzadel-Pagliától fogva a' Bochetti hegyek felé terjeszkedvén-ki, az ő bal szárnyával e'-szerént, az ellenség' mozdulásait a' Bochetta felöll is szemmel tarthatta. —

„Midönn azonban annak-utánna a' mi Comendérozó Vezérünkhöz, a' Piemonti tábortól és az azzal egyesülve lévő Ts. K. tsoporttól, meg-ujjitott hír-

P p

adások érkeztek volna a' felöll, hogy öket, a' minden felöll elő-nyomuló ellenség, már *Fossano* és *Chevasco* mellöll az ö igen jó fekvésekröl is, hátra nyomta légyen; 's-hogy az említett *Piemonti* táborral együtt lévö Ts. Királyi tsoport, *Turin* előtt úgy vetett frontöt, hogy jobb szárnyával a' *Po'* vizinél *Carmagnola* mellett, a' bal szárnyával pedig *Villa-Nova d -Asti*-nál állapodott-meg: ehez-képpest a' Ts. Királyi föbb tábor' Comendérozója, arra határozta magát, hogy *Alessandria* és a' *Po'* vize között *Tortona* mellett szállitván tábort, egyfzersmind feregeinek jobb szárnyáról *Valenzánál* a' *Po'* vizinn egy tsoportot kerezftül szállitson, és azt a' *Po* mellett *Breme* fele, és a' *Lumella* nevü vidékenn még tovább is fel-küldgye, olyan tzállal, hogy a' *Piemonti* táborral eddig egyesülve völt Ts. Királyi tsoportot, magához tsatolja, s-az után, *Ausztriai Lombárdiának* bátorságba való helyheztesére, a' tzállal meg-egyezö eszközöket vegyen elő.,,

* * *

A' több *Olofz Országi* elegyes és minden féle levelek olyanok, hogy bajos közzüllök a' fontosát rövidenn öfzfe vállogatni tudni. A' *Savona* felett fekvö *Monte-notte* nevü bértzekenn Április' 11-dikén esett tsatazás után, a' mint miud ezenn le-írásokbol már most láthattjuk, a' *Frantziák* leg inkább a' bal szárnyokkal, mindenütt a' *Gen. Colli* vezérlése alatt lévö *Ausztriai* tsoporttal egyesülve lévö *Piemonti* tábor ellen, nyomultak-elö, és ezt igyekeztek rendre a' *Turin* felé közelebb esö váraktól és vidékektöl el-fzorítani, a' mint ezenn tzéljokat, az Ápr. 12-dike-töl fogva 16-dikäig a' *Cosseria*, *Ceva*, *Mondovi*, és *Chevasco'* vidékeinn történt ütközeteknek le-írásaik bizonyittyák. Jobb szárnya pedig a' *Frantzia* tábornak, az *Ausztriai* föbb *Olofz* tábor ellen, a' nevezett várak alatt történt ütközeteket, *Dego* felöll 's-közönségesen a' *Bormida* és végre a' *Tanaró'* alsobb mejjé-keinn, fedezte. —

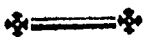
A' *Monte-nottei* tsatázást mindgyár nyombant követett *Corseriai*rol, a' F. M. Lajtnánt *Provera* hadi-hír-adásá. ol summásonn ezeket jegyezhettyük-meg. —
„Ápril. 12-dikénn dél után tudósittattam (úgy mond), hogy az ellenség a' *Monte-notténn* és *Carcarénn* keresztül nagy erővel nyomul elő felé. F. M. Lajtnánt *Colli*hoz mindgyárt hírt tétettem a' terhes környülállásokrol, és segítséget kértem, mivel minden velem lévők, a' *Belgioso* Reg.ből, 1 Gran. Divisióból, 7 és $\frac{1}{2}$ Gyulai Szabad-serege-beli Kompaniákból, és 1 *Piemonti* Szabad Kompaniából, mind öszfe 1712 puskát-fogatókból állott. Hogy az ellenség *Corseriát* meg ne kerülhesse, minden rendeléseket meg tettem. Apr. 11-dikénn del után, a' szél-ső posztoknak szüntelen való tsatázásaik közben, a' *Corseriai* puzta vár alá egy fertály orai távolságra közelített egy Frantzia tsoport, a' honnann ugyan esmet el-távozott ejszakára, hanem 13-dikbann még nagyobb erővel jelent-meg. Ekkor, az innét két órára álló posztunkhoz, és Gen. *Colli*hoz is jelentést tettem a' környülállásokrol Hadnagy *Clairmont* által, sietve töltéseket és segítséget kérvén. Az ellenség az alatt 4 tsoportokra oszolva, 4 helyyekenn, a' tsatázásra elő nyomult. Illyen környülállások között el-érkezett segítségemre Gen. *Colli*tol egy *Piemonti* Gran. Batalion, a' melly 300 emberekből állott. A' Frantziák olyan sebességgel formáltak tsatát, hogy ezenn Granátérosok még a' hegy közepére sem érkezhettek vólt fel, mikor már meg-támadtattak. . . . A' nagyobb számu ellenség ellen, a' két *Bormida* között lévő vidéket 1712 emberrel meg-oltalmazni és ötet a' mi két táboraink között, mellyek közzül egyiknek *Montezomolonál* töllem 2 mértföldnyire, a' másiknak pedig *Caironál* töllem 1 és $\frac{1}{2}$ mértföldre, állott a' poszttya, fenn-tartóztatni, lehetetlennek lenni látván, arra határoztam magam', hogy a' vár' omladozásai közzé vigyem-bé a' vezérlésem alatt lévő tsoportot, remélvén, hogy a' mig itt meg-álhatok, addig az ellenség előbb nyomulni nem bátorkodik, 's az alatt több nép érkezik segítségemre. E' mellett az alatt köveket is bordattam öszfe, rész szerént

hogy azoknak rakásai megölli puskázhasunk ki-fel-
lé, rész szerént pedig, hogy, ha a' szükség kívá-
nándja, a' Frantziákat hajgálhasuk is velek. Ezek
azonbann, tudván hogy egy ágyu sins velünk, egy
puska-lövésnyi távolságra valami 11 ezeren a' vár
mellé özfize gyűlvén, meg-kináltak, hogy adgyuk-
fel magunkat: de én azt feleltem, hogy mind végig
ellent akarunk állani. Két ora mulva irás által ki-
náltak-meg a' magunk-fel adásával, de tsak ez alatt
a' fel-tétel alatt, hogy vagy hadi fogságra adgyuk-
fel magunkat, vagy pedig egy embert se hagynak
közzüllünk életbenn. Én azt feleltem, hogy nem
adgyuk-fel magunkat, ha szabadonn nem botsáta-
nak. Az utánn 4000 Frantziák, egy lövés nélkül,
tsupa bajonéttokkal ütöttek reánk: de ditsérettel
vizfza vertük őket, és meg izalasztottuk, 's-ha
az ő hátok megett egy 6000 fejből álló ujj tsopor-
tot nem szemléltém volna segítségekre készenn ál-
lani, tovább is engedtem volna őket üzettetni. Így,
minden reménség nélkül, két napi tüzelés utánn, töltés,
kenyér és viz nélkül lévén, az ejtzakának bé-közele-
désével olly fzin alatt, hogy az ellenség a' maga
sebeseit hordafsa-el, előbb valami fegyver-nyúgváft,
az utánn pedig capitulatiót kezdettem, ez által pro-
bálván a' velem lévő 897 embereket meg tartani, mi-
dönn sem segítségünk nem érkezhett, sem már az el-
lenségenn való kerefztül-vághatásra reménségünk nem
lehetett. A' Capitulálással is pedig egész 14-dikig húz-
tuk és halasztottuk az időt. Nékünk itt 96-ra men-
tek a' holt és sebes embereink; kik közzül Oberstl.
Marquis Carres, és Quosdenkovicz a' Szadad feregből,
meg-haltak, — Az ellenség' holtyyai és sebesei reá
mennek 600-ra, kik között magok 3 vezérjeikről tefz-
nek vallást. &c. —

Mind erről a' *Corseriai*, mind pedig az ugyan
ezenn napokon, de más helyekenn történt tsatázá-
sokrol, külömb-külob-féle hir-adásokat tettek a'
Frantzia Vezérek is közönségesé. A' fő Vezér
Buonaparte, ezeket írta egyebek között *Faipoulthoz* a'
Génuai Frantzia Követhéz: — „Meg-irtam vala, hogy
a' tsatázást el-kezdettük, 's-hogy a' *Monte-nottén* ne-

vezetes gyözedelmünk volt. Most a' *Millesimói* ütközetről fogok számolni. A' *Monte-nottei* ütközet után *Carcare* mellé tettem által fő hadi-ízállásunkat. Gen. *La-Harpe*t, *Sasello*hoz küldöttem, az ott lévő 8 ellenséges *Bacalioniok* el-üzésére, 's-az után a' *Caira* városa alá való sebes elő-nyomulásra. G. *Majsena* *Degohoz* vette úttyát; *Augerau* a' *Carcarei* völgyön; *Menard* a' *Biestrói* tetőn; *Joubert* pedig a' Sz. *Margarétán* szállott-meg. — Apr. 13-dikán Gen. *Augerau* el-foglalta a' *Millesimói* szoros pársuft, míg az alatt *Menard* és *Joubert*, egy vakmerő sebes fordulás által, Gen. *Provera*t 1500 Német *Gránátérosok*kal együtt (ezek a' mi Szabad sereg-beliünket is mint *Gránátérosok*nak tarttyák) körül vette. Gen. *Provera* nem tette-le a' fegyvert, hanem a' *Casseriai* őzfize omlott de kemény *Kastélyba*, fel-vivén népit, ott magát a' vár' omlasai közzé bé-sántzolta. Itt *Augerau* ötöt sok oráig ágyuztatata: hanem én a' mi útunkbann való ilyen hátráltatást meg-únván, az ellenséget fel-kérettem. G. *Provera* és *Augerau* sokáig beszéllettek együtt: de nem egyezhettek-meg. *Augerau* tehát a' várra-való-rohanást el-rendelte. Már *Joubert* 7-tesd magával bé is szökött volt a' sántzba: de agybann lövettetvén és el-bukván, ezzel a' rohanó tsoport' mozgása, meg-hökkent egy kevésbé. A' sebes tsak ugyan nem halálos. A' második tsoport' vezére Gen. *Banel*, ő utánna mindgyár olyan lövést kapott, hogy ízörnyühalált holt. Így járt a' 3-dik tsoportunk' Vezére *Quenin* is. Ezt a' 2 embert az egész tsoport sajnálja. Ejtzakára az után, tartván, hogy az ellenség ki ne vágja magát, egészszenn körül vétettem a' várat. — Az alatt 14-dikre viradóra, *Casserián* fejül *Cairo* és *Dego* felé, a' két ellenséges táborok őzfize találkoztak. Én meg-tettem a' rendeléseket. G. *Augerau* meg-hagyatott *Casseria* alatt, hogy tartsa G. *Provera*t körül véve. Seregeink' több része, az ellenséges táborral való tsatázásra, fel-osztatott. Gen. *La-Harpe* 3 tsoportokkal nyomult elő, a' kinek bal ízarnya a' Gen. *Causse* vezérlése alatt, az ellenség' ágyuztüze között, a' *Bormia* patakán övig éro vizbenn

gázolt kereszttől &c. . . . Elő nyomúltak *Cervoni* és *Boyer* Generáljaink is. Az ellenségnek nem volt ideje a Capitulációra. Gen. *Provera* a' vele lévő tsoporttal hadi fogságra fel-adta magát. Az utánn az ellenség nyomására előbb indultunk. &c., — Végre az elfogattattakról 's-egyéb veszteségekről beszéll G. *Buonaparte*; de a' mellyről elég meg-jegyezni azt, a' mit *Salicotti* maga a' *Monte-nottei*, tsatázás utánn írt: hogy az ő veszteségek olyan kevésre tétetik, hogy nem lehet el-hinni. *Buonaparte* a' magok veszteséit 400 holtakra és sebefsekre, az ő ellensegeikét pedig, 9000 fogjokra, és 3-mad fél ezer sebefsekre 's holtakra teszi, kik között, a' *Montferati*, *Della Marinai*, és *Susai* Piemonti Királyi regimentek emlittetnek nevezetesebbenn. — A' *Turini* levelek 7 ezer emberekre teszik a' magok veszteséit. — Gen. *La-Harpe*, a' Gen. *Vukaszovics*sal való 15-diki történetről, így ír továbbá *Faipoulthoz*: — „Jelentem (úgy mond) hogy egy 6000 fejből álló ellenséges sereg, 15-dikbenn azonn a' helyen, a' hol 14-dikbenn egy 10 ezer emberekből álló más ellenséges sereg meg-verettetett volt, bennünket meg-támadott, el-fáradott népünket meg-lepte, és az előbbeni naponn el-vesztett 19 ágyukat vízfzra nyerte. Erre a' hírre, én magam és a' fő Vezérünk *Buonaparte* is, elő nyomúltunk. A' vezérmerő és rettenetes tsata 5 oráig tar'ott. A' fze-rentse most se hagyott-el bennünket, a' mit el-vesztettünk volt, vízfzra nyertük &c. — Gen. *La-harpe*, a' *Buonaparte* által meg-iratott 3 vagy négy napi vesz-tést, a' *Piemonti* egyesült tábor' részéről még többre teszi. A' 9 ezer fogjok helyett 11 ezeret ír. A' tollünk el-vett ágyuk' számát pedig *Buonaparte* 23-rombol, *La-Harpe* pedig 19-ből írja állani. — Magok a' fő ve-zérjeik sem írnak egy formánn.

F r a n t z i a O r s z á g.

Meg-érkezővén a' Directoriumtól az *Öt-fzázak'* Tanát'sához az *Olosz* országi dolgok' folyamattyárol való első hír-adás, a' *Goszouin* javallására decretalta a' Tanát's, hogy az *Olosz* tábor magát a' haza iránt erőf-senn érdemessé tenni nem szünik-meg. — A' *Havrei*

kikötő-helyből egy officiális hir-adás érkezett a' Comendánstól a' Directoriumhoz, mellynek ez a' sum-mája: — „

Végre a' kezünbenn vagyon *Sydney Smith*, az az *Anglus* . . . a' ki a' mi *Touloni* hajóinkat fel-gyujtotta, sőt a' ki nem rég azt is meg-probálta, hogy a' mi *Havrei* hajóinkat és Magazinumjainkat is fel-égesse. Veszik *Rouenbe* és onnét *Párisba*, &c. „ —

Ápr. 24-dikénn irták *Páris*bol, hogy *Smith* már akkor oda érkezett volt. Az ő el-fogattatását így adgyák elő: — „*Sydney Smith* a' mi *Vengeur* nevű préda-hajónkra meg-boszfszankodván, utánna ereda' *Havrei* tenger-öbelbenn, hogy szép tsendesenn el-fogja. El is éri ízándékat az éjtzakának segedelmivel — által tsonakoz reá — és az első gondgya is az, hogy a' Frantzia hájós legényeket a' hajó' fenekire szállítsa. Ezek azonbann el-vágják a' vitorla-kötelet — *Smith* nem evezhet ki-felé — a' szél a' part felé kezdi tsapni a' hajót — az apró fegyveres Frantzia hajók körül veszik — 's-egy szóval, így viradván-meg, el-fogják. &c. —

A' Directorium az *Anglusokkal* való Traktának félbe szakadása után, ilyen jelentést küldött a' Frantzia táborokhoz: — „*Haza' Oltalmazói!* Közeledik a' szempillantat, hogy fegyvereitekhez esmet hozzá nyúljatok, 's-hogy a' nyugodalmat, a' melly-re a' békefélségnek reméllésére nézve botsátottátok volt magatokat, félbe szakaszszátok. De a' ti ellenségeitek mérge még nem oltódott-ki a' vér-ontások által. Ő azt véli, hogy mi a' mi győzedelmeink' gyümölcst kezeinkből ki botsáttyuk, 's-hogy mi őtet, mint félelmesek, azért a' békefélségért kérlelni fogjuk, a' mellyet nagy szivüségből néki ajánlottunk. Mi ezenn nem tsudáikozunk; mivel ő még nem tsatározott a' szabadságért. De nem lehet nem tudva az előtte, hogy a' mi feregeink ma is azok, a' kik őtet sokszor meg-győzték. (Itt elő hozatnak továbbá, *Gemappe*, *Fleurus* a' *Hollandiai* jég, az *Alpesek*, *Pyreneusok*, *Quiberon*, 's-ezek után, így kiált-fel a' Directorium: — „*Derék katonák!* Még győzedelmeitekre van szükségünk. Tsak a' ti munkás erőtök vethet véget a' háborus veszélyeknek. &c.

A n g l i a.

Parlamentális dolgok: —

„Az Alsó Háznak 18-dik Áprilisi ülése, igen fontos vala. Minek-utánna ezenn Ház olyan tészlal, hogy ujj Finántziai eszközök' elő-vétele felett tanátskozzék, Commissióvá változott volna, Pitt fel-állván: — „Minekutánna tudgyuk (úgy mond) azt, hogy a' mostani Frantzia orfzáglo kormánt kezeikben tartó emberek, miként gondolkodgyanak: ez a' mi mostani tanátskozásunk annyival is fontosabb, hogy Angliának, sőt minden *Europai* tartományoknak végső állapottya, ezzel öfzsze vagyon bonyolittatva. Én ezenn Házkoz most azzal a' bizodalommal járulok, a' mellyet minden *Britannus*nak érezni kell, és a' melly a' mi ellenségünknek ditsösségszomjubozását ki fogja oltani. &c. . . . A' mi rend-kivül való költségeink (mond Pitt továbbá) igen felesék vóltanak mostanság, és a' múlt Decembertől fogva majd 5 millió 350 Fo.ra mennek. Az ágyuzó készületekre 4 millió, az orfzág-beli katoná házakra, 2 millió 760 ezer, titkos expeditziókra 1 millió, a' ki-várdótlott Frantzia Papok' számára 2 millió 500, és a' tavalyi költségre még 1 millió 270 ezer millió Forintokat adtunk-ki. Tegyük-fel, hogy a' háboru, a' folyó 1796-dik esztendőnek Decemberéig még tartson: én ahoz képpest llyen formánn határozom meg a' nekünk szükséges költségeket. A' gabonának bé-hozására ki-tett jutalmakra 3 milliókat szánhatunk: de a' mellyek 's-több egyéb e'-félek, eléggé meg fordúlnak a' mi *Napkeleti Indiai* nyereségeinkenn. Az egéfszf summa a' mellyről ujjantonn gondoskodnunk kell, 75 millió Forintokra megyen. Én ennek fel-hajtására az eddig való bor-taxának nevelését javasolom, úgy, hogy minden *flaskó* borra 6 *pen-ce* ujj adót vefsünk. Ebből 6 millió Forintok jönek-bé esztendőnként. A' kutyákra vetett taxa 1 millió, a' kalapokra vetett pedig 400 ezer Forintokat hoz bé. Ez mind együtt 7 millió 400 ezer forintokat, éppen akkora summát hajt-bé esztendőnként, a' mennyi interest, a' költsön fel-vejendő 75 millió Forintok.

capitálisáért, minden elztendőnként fizetnünk kell. &c.
. . . Ezek után, Angliának mostani kereskedés-be-
li virágzását a' Frantziák' meg-romlott környülállá-
saikkal hasonlitotta Pitt ölfize. — „A' Frantziáknak
leg utolsó segedelem kut-feje (úgy mond) a' *Mandatumok*. De nem felelnek-meg ezek, minden elő
jelek szerént, a' töllök várt reménségnek. Legyünk
álhatatosok! Mutassuk-meg az ellenségnek a' mi |se-
gedelem kut-fejeink' méjjségét! mert így fogjuk a'
ditsóséggel tellyes békefséget mind magunknak, mind
pedig Európának meg-szerezni. —

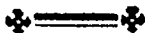
Pitt után hofszszasonn beszélettek, Fox, Grey,
és mások. Végre a' lett a' határozás, hogy a' Pitt
javáslásai, a' másodszori meg-visitatás alá is, an-
nak módgya szerént, mennél hamarább vétetődgye-
nek elő.

A' borra vettetett ujj taxa, egy későbbi ülés-
benn az után másodiksor is helybe hagyatott. —

A' bor e'-szerént itt már nagyon meg-drágodott,
és az adó majd annyi rajta, mint maga az árra. —
Egy pohár bor Angliában már most annyi árru ép-
pen, mint másutt egy egész flaskó. A' boros gazdák
nevezetesenn azért fogják ezt a' taxát erőfsenn meg-
érezni, hogy a' pintzéikbenn már benn lévő borért
is tartoznak az ujj taxát meg-fizetni.

A' 23-dik *Londoni* levelek így irnak a' *Sir Syd-
ney Smith* el-fogatattásáról: — „

„Az ő el-fogatattásáról szöllő hír, tegnap érke-
zék-meg az Admirálisához. Apr. 18-dikán fogat-
tatott-el. Egy Frantzia préda hajót egészfzen a' *Ha-
vrei* kikötő-helyig üzött, és végre arra által is tso-
nakozott, hanem, minek-utánna annak vitórla-
kötelei el-vagdaltattak volna, ez a' tenger' folyása
által a' kikötő-hellybe bé-vitetetett; a' hol az apró
Frantzia fegyveres hajóktól körül-vétetettvén, 40
minutannyi heves tsatázás után magát meg-adni
kéntelenitett. Ezenn mi vakmerő bátor Hajós
vezérünk, a' ki *Toulon*bann a' Frantzia hajó-
kat is meg-gyujtotta vólt, 7 tizt társaival,

és 27 hajós legényekkel együtt akada az ellenség' kezire. Hajós Hadnagy *Pearson*, a' ki már most a' *Diomeda* nevű Fregátonn, *Smith* helyett a' Kapitányságot által vette, bé-küldött másnap a' *Havrei* kikötő-helybe a' Frantzia Comendánshoz, és a' *Smith*' állapotjáról irás által tudakozódván, olyan választ vett tőle: hogy *Sir Sydney Smith* frifsenn vagon, és már *Rouenbe* 's-onnét *Páris* felé, jó örizet alatt útnak indított. A' vele el-fogatott több tisztek és hajós legények, meg-hagyattak *Havrebenn* mint hadi fogjok. — A' *Londoni* Oppozitzióális levelek, gondolatlan bátorságnak nevezik *Smithnek* ezen tselekedetét, hogy a' maga Fregátyáról el-távozott.

A' *Cadix*bol *Londonba* érkezett levelek erősítik, hogy a' *Spanyol* és *Anglus* Országlo-székek között, ujjantonn igen fontos dolgok forognak fenn. A' békeféség' félbe-szakadásától magyonn kezdenek esmet tartani. — A' *Spanyolok* *Gibraltar* körül, az *Anglusok* pedig fenn a' várbann, erősenn teszik a' készületeket.

V e l e n t z e .

Veronából Ápr. 21-dikénn e'-ként irnak a' *Provencei* Grof onnann való el-meneteléről: — „

„Itt egy olyan dolog történék, a' melly inkább, lehető következéseire, mint magábann gondoltatva, tartathatik *interessausnak*. A' *Velentze'* várofsa és *Verona* között folyt sok Kurir-küldözés, és az ellenségtől való úgy tettöz fenyegetözésellen szolgáló hathatos eszközöknek elő-vételek után, *Veronai Nobilis Marquis Carlotti* a' *Velentzei* Senátusnak nevébenn Április' 13-dikánn azt adta tudtára *Mofzsziónék* a' *Provencei* Grofnak, hogy eddig való szabad-ott-mulalatása már most meg-szűnik, mellyhez-képpest olyan hamarsággal, a' millyennel tsak lehet, a' *Velentzei* Státusokból távozzék-el. —

„Ezenn nem vélt, és a' *Provencei* Grofot aboz való el-készülés nélkül talált Jelentésre, ez il-

Ilyen feleletet adott : — „Én innét el fogok utazni: hanem az előtt, a' két következő fel-tételeknek bé-töltetéseket kívánom ; 1)ször. Mutattasék-meg nékem az az (úgy nevezett) Arany-könyv, a' mellybe az én Familiám' neve fel-irattatva vagyon, hadd töröljem-ki azonn nevet belőlle tulajdon kezem által; — 2)szor. Adattasék-ki nékem az az egész fegyver-készület, a' mellyet az én Ösöm IV-dik *Henrich*, barátságbol a' Respublikának aján-dékozott vólt. —

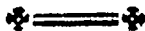
„Ez a' méltosággal tellyes felelet a' melly egy nemes, erőfs, és a' Fatumnak minden nem vélt tsapásai' felett fel-emelkedve lévő léleknek természeti tulajdonságát elevenen le-ábrázolja, gyanitható-képpen nem tettett *Pringlinek*, a' *Veronai Podestá-nak* (talám Polgármesternek) mellyre nézve a' következő nap, ugyan azon meg-nevezett *Nobilit*, Protestatzióval küldötte visszfa *Mofzsiához*; a' ki is ekkor ilyen feleletet adott a' Protestatzióra: — „Én a' Kegyelmetek' Országló-székének nevébenn előmbbe terjesztett Jelentésre, tegnap meg feleltem. Ma, a' *Podesta'* nevébenn hoz Kegyelmed hozzám Protestatziót: én ezt el nem fogadom, és magától a' *Senátustól* sem fogadnám-el. Már ki-jelentettem magam', hogy elfogok utazni, és, ez meg is történik, mi helyest *Velentzéből*, a' kívánt pafsusaim meg-érkeznek. Hanem, előbbeni feleletem mellett meg fogok maradni; ezzel magamnak tartozom: nem felejtkezem-el arról, hogy *Frantzia Király* vagyok.

„Tizennyoltzadik *Lajos* már el-útazott *Veronából*, azonn az után a' mellyet a' tisztefség szabott elibe, u. m: a' *Princz Conde'* tábora felé. A' hol *Frantzia* fő Nemesi név alatt jelenik-meg, és fog maradai mind addig, míg, mint *Király* úgy jelenhet-meg.

Strafsburgból és Báselből:

Gen. Moreau meg-érkezett *Hagenaubá*. Vélik, hogy a' tsatázás minden oránn el fog a' *Rénus* mellett kezdődni. —

Tizennyoltzadik *Lajos* meg-érkezett *Veronából* a' *Conde'* seregéhez a' *Svéviai* kerületbe, és meg-érkezésekor így szollott *Princz Condé*hoz: — „Nem a'

Király jön a' maga serege' vezérlésére; hanem a' leg főbb-Frantzia Nemes, a' Nagy Conde' Maradékának vezérlése alá., —

A' Bernai Ánglus Követ M. Winckham tudtára adta Bâselben Barthelémynék, hogy az Ánglus Udvár és Szövetségesei, egész erővel folytatni fogják a' had t, mind addig, míg a' Frantzia Kormány-szék, igazságosabb és fundamentomosabb fel-tételeket fog projektálni. —

Lembergöl

„Ugy tudgyuk, hogy ide Gen. Harnancourt, Krasauba pedig B. Devins rendeltettek Comendérozókuak.

E r d é l y.

Sepsi Sz. Györgyröl' Apr. 15-dikénn: — „

„Ugy belzénik itt nálunk az Öregek, hogy ilyen kegyetlen himlözés itten valami 30 ezrtendöktöl fogva nem völt. És ezt a' Székelyek között talám leg fulyosabban most a' mi kis mezö városotskánk tapasztalja; mert Januáriusnak közepitöl fogva már el hordott valami 30 gyermeket kik közzé számláltatik egy 22 ezrtendös szép ifju leány is L. A.

„A' XXII-dik Merkur ír az *Austriai* vagy *Bétsi* idő-járásról, én is pedig olyan forma hangon irhatok a' mi Székely idő-járásunkról, t. i. itt nálunk is ha valaki a' Szüretkor el-aluván, Fébr. 9-dikén fel-ébredt volna, 's-látta volna a' Debren-patakában feredező gyermekeket, a' bizonyosann gondolatjával *Juniusra*, *Juliusra* vagy *Augustusra* fordulhatott volna. — Mártziusunk is a' hideg hólnapok' számára tsináltatott bundákat vagy *Székely-Subakát*. El is viselteté; a' vége nagyon meg-havasadék, mellynek máig is elég nagy bizonyosságai a' *Brafsai* havasok és a' magofsabb *Székely* erdök. Ma pedig, mikor ezt írom, 15-dik Apr. vagon, 's-hóval fedve az uttzánk.

„A' múlt Öszön és Télen úgy rebegtünk a' vég-hetetlen sok egerektöl melyek talám az egész Hazának minden mezeit és rétjeit el lepték, valamint egy tsoportotska meg szorult katonaság a' körülötte lévő sok ezer ellenség között. De, bizony mi nem tudjuk mitsoda tton, úgy meg szabadított töllök a' Se-

regeknek Ura, hogy még egyet sem látunk itt nálunk többet. Hó-lével jukok bé nem tölt, 's reájok nem fagyhatott szobájok' ajtaja, mint közönségesen szoktuk volt gondólni, 's hinnai, mert arra alkalmatosság sem vala. De ámbár ha így esett volna is, úgy is a' martos helyyenn lakó egerek soha el nem vésznek, oda fel felé nem folyhatván a' hó-lév; most pedig a' martos helyyenn lakó egerek is mind el-vesztek. Nékünk itt valóknak úgy is szabad okokodni, hogy valami szelek járának, 's talám az Istennek bölts Rendelése azok által fúvata nékiek utolsó nótát. Egy szóval, akarmely előttünk esmeretlen Isteni bölts úton, meg-fzabadultunk mi töllok, melyen örvendünk, és a' leg nagyobb háladatossággal tartozunk érte.,,

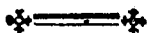
BC Tudományi Hír-adások Library Cluj

„*Aeterna memoria Alexandri Leopoldi* Gc. — Ezen munkáról így írnak az utoll meg-nevezett *Német Journálban*. —

„Az a' szép *Emlekeztető Irás*, mellyet a' palérozó mesterségekkel leg kellemetesebb függésbenn lévő Ékes-fzollás, az örökké valóságra ideje előtt által lépett Palatinus Fő Hertzeg' *Sándor Leopold* számára, még a' mult esztendőbenn készített, nem kíván ugyan már most semmi ki-hirdetést és ajánlást; mint-hogy az, minden Régi - Ritkaságok' esmerőinek kezeikbenn vagyon; és mind azoktól, a' kik a' régi *Romaiak'* hathatos erejü, mostani ugyan, de a' ritka Régiségek' Clafsifisába méltánn bé-illő matériára fordított Beszédgyeiket, azokhoz méltó módonn megbetsülteni, és kedvelleni tudgyák, már régegn keresztül-meg keresztül olvasztatott: hanem az a' Hír-cétel, hogy a' mi Hazánk a' találmányos elmésségnek egy olyan remekivel, a' melly egy kised *Emlekeztető Irásbann*, mint akár melly nagy *Mausoleumbann* úgy ki-tündöklík, ujjantonn gazdagittatott légyen, ezenn *periodicus* irásbann valósággal igen későre fordúlt elő. — Udvari Tanátsos *Birkenstock* Ur t. i. ez a' minden Szépnek és Jónak oltalmazója, a' kire mind az *Auszriai* örökös Státusokbann mind pedig azokonn ki-

vül, az igaznak és tudománynak minden baráttyai, álbátatos bizodalommal tekintenek, az egy *Friedrich*-ről és az egy *Josef*-től *Lapidaris Stylus*-sal irt két derék Emlekeztető Munkáihoz, még egy hasonló harmadikat is ragasztott, melyet, a' maga életének 23-dik esztendejében, a' leg szebb reménségeknék viragai között, egy szereztsélen puskapor fellobbanás által megöletett *Hertzeg Sándor Leopold* nevének örökösítésére készített — melly is illy Titulus alatt: *Aeternæ Memoriae Alexandri Leopoldi &c.* — kettős Formábann; egyszer igen pompásonn in *Folio*, az elejénn és végénn két két derék *allegoricus* rajzolatokkal, valóságós régi *Romai* készületekkel, *unciális* betűkkel; másodszer pedig kifsebb formábann, Bétsbenn *Schmidtbauernél* jött-ki, 's-hogy minden könyv-áruió boltokbann találatsék, meg-érdemlené. Vélni lehet, hogy a' nemes Iro, a' nagyobb ki-adáfsal közönsegsé rétetett jelentés által gerjesztett reménséget, hogy ezenn Munkáját tulajdon maga, Német nyelvre is által fogja tenni, minden deákul és nemetül nem értő Német Olvasóknak örömekre, már eddig bé fogta tölteni. A' *Tacitus* által-fordítására (igy szoll annak leg ujjabb fordítója *Murphy*) meg-kivántatik, hogy a' Fordító maga *Tacitus* legyen; 's-ha ezenn *Romai* nagy ember' szó-beli fősvénysége, és gondolat-beli gazdagsága, az eredeti *Lapidaris Stylus* pontrol-pontra találó számmal és igaz *epigrammaticus* ékefségekkel, valahol ujjra szereztsésenn a' világ' elibe jött: valósággal *Birkenstock* Urnak mind ezenn, mind pedig ujjabb Emlekeztető Írásaibann, így történt a' dolog. Minden szavai vállogatottak, és, a' mennyibenn tsak a' gondolatoknak egy egész ujj világa, a' szorofsabb *Romai* nyelv' határai kozzé szorittathatott, *classicus*-ok. Ott, a' hol minden *iki-fejezés* egy forma finomságu és pallérozottságu, igen bajos egy vagy más dólgot, a' többihez való igafságtalanságnak tselekedése nélkül, például elő hozni. Gondoljuk tsak a' következő szókat — *Midonn a' maga Nénnyének születése' napjára egy tüzi-játékot készittene, egy puskapor fellobbanás által egész teste öszsze rontatott* — igazi Deák nyelvre és pedig

Lapidaris stylusba foglaltatva! Melly nagy nehézségek tünnek szemeink' elibe! Ezek itt így vagynak.

*Sorori suavissimae festivorum ignium spectaculum
natali luce ipse parans,
nitrati pulveris improviso exardescens explosione
crudeliter ictus*

*jacet
eheu!*

diffimilis sui, semianimis, ingens vulnus.

A' két utolsó szavak, egy feljül nem haladható szépségü alkalmaztatása ennek a' mondásnak: *nil nisi vulnus erat.* Mi némü háládatossággal tartozik a' nagy szivü Magyar Nemzet, kinek nevébenn ez az Émlekeztető Írás kézfittetett, ahoz az emberhez, a' ki az ók olly igen kedves, és a' leg tisztább szeretetre olly igen érdemes Palatinusokat, egy ollyan írása által tette örök-ké-valóvá, a' melly által a' papirofsnak magának betsefsé, és valamelly keményebb matériának tartosságával bíróva, kell tétetödni! —,

(*Neuer teutscher Merkur, 3tes Stück März 1796. herausgegeben v. L. N. Wieland. Weimar und Leipzig, 8. — Seite 336 — 338. Über des H. Hofr. v. Birkenstocks Denkschrift auf den Erzherzog Alexander Leopold.*)

Ezenn munka magyar nyelvünkre is által fordítatva, és igen szép papirosra, nagy betűkkel, s. két elibe és utánna ragasztatott igen szép és sokat jelentő rézre metzett táblákkal *splendide* ki vagyon nyomtatattva. Meg lehet nem soká találni Posenbann, Pesten, Debretzenbenn, Kolosváronn, M. Vásárhelyenn, Enyedenn, s. a' t. — A' Mercurius pedig, mind ezenn Magyar fordítással, mind pedig a' Deák orriginálissal, noha nem ollyan *splendid* nyomtatásbann, és a' két részre metzett táblák nélkül, az Ujjságjai mellett Olvasóinak szolgálni, nem soká szerentséjének fogja tartani.

* * *

2) Jelentetik, hogy a' XXIX-dik Merkurbann kihirdetett következő titulusu Munka: *Egy-nebany Hazai*

Utazások, Tót és Horváth országoknak rövid Esmeretével együtt 8-vo maj: — itt Bétsbenn már ki-jött a' Sajtó aloll. Mint-hogy a' Munka a' maga nemében mint-egy első, és a' Magyar Hazának több részeit sok féle-képpen esmerteti: nem kevés tekintetben *interefsans* lejjend. —

Áll a' Munka 23 Árkusokból, és nagy költséggel készült tiz rézre metzett táblákat foglal magában. — Az árra 2 for. 15 k.ra határozottatott. — Találta tik e' következő helyekenn:

Bétsbenn. A' Mercurius' Irójánál.

Posonybann: Fűskuti Landerer Mihály, és *Wéber Simon Péter* Könyváros

Pestén: Weingand és Mofsótzai Institoris Könyv-Kötő

Debretzenben: T. P. Prof. Szilágyi Gábor

N. Váradon: T. Szaklányi Daniel Predikátor

Sáros Patakon: Professor Kövi Sándor

R. Komáromban: T. Mindszenti Sámuel Predikátor

Pápán: Professor Látzai József

Pétsett: és Zágrábon Horváth országban, nem kü-
lömben Fiumábann: a' Magyar Nyelv Pro-
fessorainál, és Zágrábon pedig a' Püspöki
könyv-árosnál is.

Er. Jélyben, Kolosváratt: Ifjabb Doctor Pataki
Sámuel

M. Vásárhelyt: T. Professor Basa István

N. Enyeden: T. Prof. Benke Mihály — Uraknál.